

Målnummer: Ö910-89 **Avdelning:**

Domsnummer: SÖ1-90

Avgörandedatum: 1990-01-03

Rubrik: Företagsinteckningar som beviljats i ett dotterbolags näringsverksamhet har ansetts ha upphört att gälla i och med att bolaget genom fusion uppgått i sitt moderbolag. Ansökan om dödning av inteckningarna har i följd härav ogillats. Därmed har även saknats förutsättningar för att vid nyinteckning i moderbolagets näringsverksamhet tillämpa regeln i 22 § stämpelskattelagen (1984:404) om skattereduktion vid samtidig ansökan om nyinteckning och dödning.

Lagrum:

- 2 kap. 1 § lag (1984:649) om företagshypotek
- 2 kap. 3 § lag (1984:649) om företagshypotek
- 2 kap. 4 § lag (1984:649) om företagshypotek
- 22 § lag (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter

Rättsfall:

REFERAT

J:s Postorder AB, (nummer, ut Slutet här), slöt d 29 sept 1987 avtal om fusion med J:s i Borås AB, (nummer, ut Slutet här). Sistnämnda bolag ägde samtliga aktier i J:s Postorder AB. Rättens beslut om tillstånd att verkställa fusionsavtalet erhöles, och beslutet registrerades d 29 dec 1987.

Postorderbolaget ansökte hos inskrivningsmyndigheten för företagsinteckning, ärende (ärendenummer, ut Slutet här), om dödning av företagsinteckningar om 132 milj kr som beviljats i bolagets näringsverksamhet.

Inskrivningsmyndigheten (rådmannen Hansson) antecknade i beslut d 5 maj 1988, att Postorderbolaget enligt 14 kap 8 § aktiebolagslagen var upplöst, och anförde vidare: "Som en följd härav får företagsinteckningar meddelade i bolagets verksamhet anses sakna verkan varför en ansökan om dödning av dessa inte kan bifallas. Inskrivningsmyndigheten lämnar därför ansökan om dödning av de enligt bilagorna nr 1-3 meddelade företagsinteckningarna om sammanlagt 132 000 000 kr utan bifall."

Moderbolaget, (nummer, ut Slutet här), nu under den nya firman J:s Postorder AB, hemställde, i samband med ansökan om nyinteckning av företagsinteckningar i bolagets näringsverksamhet, ärende 880426.314, om stämpelskattereduktion jämlikt 22 § stämpelskattelagen.

Inskrivningsmyndigheten anförde i beslut samma d 5 maj 1988: Sökanden i detta ärende har hemställt att i stämpelskatt hänseende jämlikt 22 § stämpelskattelagen få tillgodoräkna sig den stämpelskatt som belöpt på företagsinteckningar i ärende nr (ärendenummer, ut Slutet här).

En förutsättning för stämpelskattereduktion är att nyinteckning och dödning sker på samtidig ansökan. I förevarande ärende har som ovan framgått ansökan om dödning av aktuella företagsinteckningar om 132 000 000 kr lämnats utan bifall. Förutsättning föreligger således inte att tillgodoräkna sökanden i detta ärende den stämpelskatt som belöpt å nämnda företagsinteckningar.

Inskrivningsmyndigheten avslår därför sökandens begäran om stämpelskattereduktion och bestämmer stämpel skatten å de företagsinteckningar som detta ärende avser till 1470 000 kr.

Båda bolagen anförde besvär i HovR:n över Skåne och Blekinge och yrkade att HovR:n måtte dels bevilja dödning av de inteckningar som beviljats i dotterbolagets, (nummer, uteslutet här), näringsverksamhet dels bestämma det skattepliktiga beloppet för moderbolagets, (nummer, uteslutet här), inteckningar till skillnaden mellan det intecknade beloppet och beloppet av de inteckningar som begärs dödade.

HovR:n (hovrättsråden Cronsioe och Ohlsson samt hovrättsassessorn Råberg, referent) lämnade i beslut d 15 juni 1989 besvären utan bifall.

Bolagen (ombud jur kand S-I.S.) anförde besvär med samma yrkanden som i HovR:n.

HD avgjorde målet efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Camitz, hemställde i betänkande att HD måtte meddela följande beslut: En fusion mellan två aktiebolag innebär att det överlåtande bolaget uppgår i det övertagande bolaget, varvid samtliga tillgångar och skulder hos det överlåtande bolaget övertas av det andra bolaget. Företagshypotek omfattar endast egendom som tillhör den näringsidkare som har upplåtit hypoteket och upphör således att besvära egendom som övergått till ny innehavare. De i 2 kap 3 och 4 §§ lagen om företagshypotek (1984:649) angivna undantagen från denna huvudregel är inte tillämpliga vid övertagande av egendom genom fusion.

Vid fusion mellan moderbolag och helägt dotterbolag, varom här är fråga, är dotterbolaget upplöst i och med att rättens tillstånd att verkställa fusionsavtalet registrerats. Intecknad verksamhet har därmed upphört att existera som inteckningsenhet och företagshypotek upphört att gälla i den verksamheten. Till följd härav kan, såsom inskrivningsmyndigheten funnit, en ansökan om dödning inte bifallas. HD fastställer därför HovR:ns beslut.

HD (JustR:n Höglund, Jermsten, Magnusson, Lars Å Beckman och Lambe, referent) fattade följande slutliga beslut:

Skäl. Den mellan bolagen genomförda fusionen innebär att dotterbolaget (det överlåtande bolaget) uppgått i moderbolaget (det övertagande bolaget), varvid dotterbolagets samtliga tillgångar och skulder övertagits av moderbolaget. Dotterbolaget har upplösts i och med att rättens tillstånd att verkställa fusionsavtalet registrerats.

Någon omständighet på grund varav dotterbolaget, trots att det är upplöst, skulle vara behörigt att ansöka om dödning eller överklaga inskrivningsmyndighetens beslut föreligger ej. Den av dotterbolaget förda talan skall därför avvisas.

Sambandet mellan ansökningarna om dödning och om nyinteckning är sådant att även moderbolaget får anses ha ansökt om dödningen.

Enligt lagen (1984:649) om företagshypotek är huvudregeln att företagshypoteket omfattar egendom som tillhör näringsidkaren själv. Den principiella utgångspunkten är i överensstämmelse härmed, att företagshypotek ej omfattar den intecknade verksamheten efter det att denna övergått i ny ägares hand. Undantag från denna regel gäller enligt 2 kap 3 § i lagen - liksom enligt 1966 års lag om företagsinteckning - för det fall att en intecknad verksamhet överlåts och i överlåtelsen ingår egendom som omfattas av företagshypotek. Hypoteket gäller då i denna egendom hos förvärvaren under en övergångstid - borgenärens s k förföljelserätt. Denna rätt inträder dock inte

vid fusion mellan aktiebolag. Fusion anses nämligen inte utgöra sådan överlåtelse som avses i 2 kap 3 § (se härom förarbetena till 1966 års lag, NJA II 1966 s 157). Endast i två fall har det ansetts påkallat att skydda inteckningshavaren genom att låta reglerna om överlåtelse äga motsvarande tillämpning. Dessa båda fall är enligt 2 kap 4 § då egendom som omfattas av företagshypotek övergår till annan genom skifte av handelsbolags tillgångar och då egendomen övergår genom bodelning av annan anledning än näringsidkarens död. Beträffande fusion mellan aktiebolag finns särskilda lagbestämmelser i 14 kap aktiebolagslagen (1975:1385) till skydd för det överlåtande bolagets borgenärer. Genom ett proklamaförfarande bereds dessa tillfälle att begära betalning eller betryggande säkerhet för sina fordringar.

Av det anförda följer att den av dotterbolaget bedrivna, intecknade verksamheten genom fusionen upphört som inteckningsenhet och att därmed företagshypoteket upphört att gälla i verksamheten. Företagsinteckningarna kan till följd härav inte bli föremål för dödning.

Vad därefter angår frågan om beräkning av stämpelskatten för de nya inteckningarna gäller enligt 22 § lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter att, om nyinteckning och dödning sker på grund av samtidig ansökan, skatteplikt föreligger endast för skillnaden mellan det nyintecknade beloppet och beloppet av de inteckningar som dödas. Under förarbetena till stämpelskattelagen diskuterades bl a det fallet att den tidigare inteckningen upphört att gälla av annan anledning än dödning. Skäl ansågs inte föreligga till skattemässig uppmuntran av andra åtgärder än samtidig dödning och nyinteckning (prop 1983/84:194 s 27 f). På grund av det anförda saknas förutsättningar för att bestämma det skattepliktiga beloppet för de nya inteckningarna på annat sätt än inskrivningsmyndigheten gjort.

Moderbolagets besvärstalan skall alltså ogillas.

HD:s avgörande. Med undanröjande av HovR:ns och inskrivningsmyndighetens beslut såvitt gäller dotterbolagets talan avvisar HD såväl dotterbolagets ansökan hos inskrivningsmyndigheten som dess besvärstalan.

HD fastställer i övrigt det slut vartill HovR:n kommit.

Sökord: Företagsinteckning; Fusion; Stämpelskatt

Litteratur:
